

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ-CULTURALĂ

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

Legea cultelor în Senat.

În Ședința senatului de Sâmbătă, 17 Martie 1928, s'au început debaterile asupra proiectului de lege a cultelor.

După ce dl. P. Gârboviceanu a citit raportul legii, seria cuvântărilor o deschide P. S. Sa episcopul *Roman*, dela Oradea, și într'un cald și temeinic discurs precizează rostul proiectului de față.

Înainte de-a putea prezenta, după note stenografice, cuvântarea venerabilului nostru prelat, publicăm dintr'ansa următorul resumat:

P. S. Sa episcopul *Roman*, începe prin a spune că agitațiile începute în jurul acestei legi au avut caracter neobișnuit de violent *ca să nu bănuim un amestec străin*. Ele au avut loc în Ardeal și n'au fost înțelese în Vechiul Regat.

S'a imputat bisericii ortodoxe prozelitismul și, ca atare, că urmărește să-și însușească bunurile altor culte. Am tăcut, pentru că n'am voit să ducem în masele populare mărul discordiei, căci voiam liniștea țării. Știam să răbdăm, pentru că odată trebuia să ne vină rândul să spunem ce aveam pe suflet.

Am vedit la tribună ca să grăim cinstit simțimintele noastre. Țin să precizez că nu e vorba de o lege de trafic ce se poate schimba după împrejurări, ci de o lege care regulează noul așezământ religios al țării pentru vreme îndelungată, pentru că principiile ei intrate în sufletul poporului nu pot fi modificate în fiecare an.

Dumnezeu ne-a legat într'un sânge și într'un suflet în care nu voim să introducem ura.

Ni s'a imputat prozelitismul. Dar noi suntem mărturisitorii unei credințe. Ni s'a imputat că ne-am repezit asupra bunurilor străine. E vorba de bunurile țării care nu pot constitui un substrat de trecere la alt stat străin. Ceeace s'a luat dela noi, nu vrem să fie dat altuia. Nu putem admite ca să supunem suveranitatea statului nostru suveranității unui stat străin.

Poporul românesc, care a suferit de-a lungul veacurilor, a fost unit, prin graiul sângelui, peste dogmele separatiste ale bisericii papale.

Biserica greco-catolică a fost numită forță statică, în opoziție cu cea ortodoxă care a fost numită dinamică. Aducem Blajului omagiu că el a dat pe mării cărturari ai noștri, în timp ce noi ortodocșii am dat pe Horia și pe toți aceia cari au hrănit lupta națională premergătoare unirii de azi. Și românii din Ardeal n'au ținut seama de diferențe confesionale când a fost vorba de neam. La Blaj, împreună am fost cu toții și la fel am luptat în procesul Memorandului.

Desrobirea noastră se datorește celor 800.000 morți a căror jertfă e elocventă pentru biserica noastră.

P. S. Sa citește apoi, drept documentare a afirmării că biserica unită a patronat agitațiile din Ardeal, pastoralele prelaților greco-catolici adresate parohiilor în vederea organizării întrunirilor și procesiunilor de protestare împotriva noului proiect de lege. Mai citește un articol violent din ziarul *Unirea* dela Blaj, prin care se insultă biserica ortodoxă. În aceeași ordine de idei, menționează un „crez” al episcopiei dela Gherla sortit să ațâțe pe credincioșii uniți împotriva guvernului, prin afirmarea pe care o face că guvernul vine cu lege care tinde să pună în vânzare la licitație bisericile unite și să extermine cultul unit.

Când s'a făcut episcopia dela Hajdudorogh, s'a organizat, ce-i drept, o adunare de protestare la Alba-Iulia, dar adunarea aceasta a fost făcută de laici și de preoțimea parohială, dovedindu-se astfel că în chestiile naționale poporul român era unit, indiferent de confesiune. Când a venit vremea unirii poporului românesc, Vaticanul ni-a fost potrivnic, fiindcă Papa nu voia desmembrarea fostului imperiu habsburgic.

Noi, ortodocșii, aveam 40 de mănăstiri pe care le-a desființat generalul Bukow. Atunci s'a creiat o

lume a robilor și alta a privilegiaților. Și ne străbate un fior la gândul că în Țara românească ar putea fi reînființate privilegiile.

Poporul zice acum: „Dacă ungurii nu mai sânt între noi, să fim iarăși o singură biserică!”.

Ee articolul I al legii poporului. Al 2-lea articol zice: „Cum ne-am dus așa să venim înapoi”.

Odată, când parohiile nu erau bine limitate, am intrat în Maramureș, și poporul s'a reîntors la ortodoxism, ridicându-și o biserică de lemn, căreia nu se știe cine ia dat foc.

Am avut noi multe biserici de lemn, dar ele ni-au fost scumpe, pentru că sufletul lor era de aur. Acum numai pace să fie între noi și lege care să facă orânduire bună.

Teza ortodoxă cere să respectăm constituția. Teza catolică cere să ne supunem lui „corpus juris canonici”; la ea s'au raliat minoritarii.

Noi cari am suferit atâtea dela maghiari, nu voim să dăm impresia că ne-ar bucura nedreptățirea minorităților. Aici, în senat, trebuie ca spiritul de dreptate să stea deasupra tuturor și să călăuzească debaterile.

Ideea fundamentală a lui „corpus juris canonici” este teocrația papală, care aducea întreg pământul sub supremația papei. Acest cod de legi catolice nu poate regula viața noastră launtrică.

Uniții pun chestia latinității, afirmând că noi ortodocșii sântem laolaltă cu grecii, bulgarii, sârbii și rușii. Dar biserica noastră e autocefală și în Sinodul nostru nu e nici un străin. Avem, bisericeste, legături dogmatice și canonice cu celelalte biserici ortodoxe, dar nu stăm sub jurisdicția nici uneia dintre ele.

Di. Aciu: Dar biserica din Basarabia?

Episcopul Roman; Cu ea au făcut rușii, ceea ce au făcut ungurii cu d-voastră... Dar să vedem și latinitatea d-voastră. Colegiul sumprem al bisericii unite este la Roma și el e alcătuit din cardinali, timp de 228 de ani dela unire n'a fost nici un cardinal român.

Ați intervenit acum ca statul să obțină prin concordat un cardinal pentru catolicismul din România.

Biserica noastră ortodoxă este neaoș românească. Împărțirea noastră a românilor, în două religii, aduce desmembrarea românismului, și fără această împărțire n'am fi fost siliți să dăm naștere la aceste discuții. După Geneva unde ni se cere să renunțăm la o parte din suveranitatea noastră, vine papa care ne cere și el o parte din această suveranitate. Dacă am continua astfel, ce-ar mai rămânea din suveranitatea noastră?

Sânt bucuros că am ajuns să avem această lege și că am putut ajunge să încheem acest capitol.

Drept acea, primesc legea cu rezerva punctelor care privesc suveranitatea străină. Și cu aceasta duhul Domnului să fie între noi pe calea cea bună într-Hristos și în pace.

Urmează la tribună di *G. Bogdan-Duică*.

Chestiunea pe care o atacăm azi, spune oratorul cuprinde o problemă care dăinuește în timpurile aceastea încă de pe anul 1000. Un proces de 9 veacuri al penetrației catolicismului nu s'a putut desfășura fără ca să nu lase urme asupra unor frați ai noștri.

Proiectul dlui Al. Lapedatu are menirea să prindă vechiile curente ardelenesti și să le adapteze patirei mărite. Proiectul acesta pune graniță între țara noastră și țările de unde vin dăunătoarele influențe străine asupra sufletului poporului.

Arată care erau patronajele episcopiei greco-catolice din Oradea-Mare, acum un veac, spre a dovedi cât de mare era influența străină asupra credincioșilor români uniți. Produce date statistice spre a arăta că biserica unită ne-a adus în Maramureș, Sătmăr, Sălaj, etc., poliglotismul a contribuit puternic la desnaționalizarea românilor localnici.

Nu trebuie ca uniții să afirme că latinismul lor a fost o forță a acestui popor, ci dimpotrivă a fost slăbiciunea lui...

Di. G. Bogdan-Duică, face o largă exunere istorică a raporturilor în ultimii o sută de ani, între ortodocși și greco-catolici, spre a dovedi, că agresiunea ortodoxă asupra uniților este nulă. Este o ipocrizie să se afirme că ortodocșii atacă pe uniți pentru a-i converti și că fac confesionalism. Este o îndrăzneală a angaja, în lupta confesională, împotriva statului, pe funcționari ai acestui stat, alături de membri ai partidului național-țărănesc.

Adresându-se înalților prelați uniți, îi întreabă dacă socot necesar să intervină pentru ca preoții greco-catolici să nu mai învenineze sufletele și să nu mai facă operă de mistificare a unor realități pe care le confirmă documentele.

Noi am voit să vă iubim fără rezerve. Dvoastră ați venit cu o acțiune care nu poate fi admisă de credincioșii ortodocși.

Cu amănunte doveditoare, dl Bogdan-Duică arată în ce stare de inferioritate vrea doctrina catolică să se înfățișeze biserica ortodoxă.

Oratorul spune că a voit să dovedească în prima parte a cuvântării sale, că mișcarea pornită de greco-catolici ne-a rupt încontinuu, dela 1700 încoace, și că voește să continue a ne rupe, dar că trebuie să răspundem categoric; „mai departe nu se poate!”.

Di Bogdan Duică trece apoi la chestiunea tratării cultelor minoritare în noua lege.

Nu socoate acțiunea minoritară pe terenul religios ca o primejdie deosebită pentru țară, dar recunoaște că acțiunea culturală a minorităților tinde la o izolare a acestora de masa românismului. A făcut bine dl Lapedatu venind cu această lege necesară, pentru ca statul să devină unitar și toate forțele lui să se desvolte spre salvagardarea intereselor lui.

Ședința dela 20 Martie. — Incidente la Târgu-Mureș. — Legea cultelor.

În ședința maturului corp dela 20 Martie 1928, mai înainte de a se trece la discuțiile asupra legii cultelor, a luat cuvântul I. P. S. Sa mitropolitul Blajului, Dr. Vasile Suci, spunând următoarele: Am primit o telegramă dela Târgu Mureș prin care mi se relatează că Duminecă (în 18 l c.) credincioșii uniți, voind să facă procesiune religioasă, au întâlnit rezistența jandarmilor, cari i-au lovit cu patul armei. Din cauza loviturilor primite, bătrânul preot Nistor a fost internat în spital. Crucile și prapurile sfinte au fost rupte și călcate în picioare. Cere să se facă o anchetă severă și să fie pedepsiți vinovații.

Răspunsul dlui ministru *Al. Lapedatu*: În urma circularii date de 15 Februar la București, de către prelații uniți, au început o mulțime de manifestații împotriva legii. Am luat contact cu dânsii și le am spus că înainte de a se fi început discutarea legii, este inoportun să agite pe credincioșii uniți. Mitropolitul Suci, mi-a dat dreptate și a dat o circulară prin care se suspendă orice procesiuni religioase împotriva legii. (Organul oficios al Blajului, *Unirea*, însă afirmă cu toate acestea că procesiunile *nu* sânt suspendate și făcea propagandă aprigă pentru manifestațiile împotriva legii cultelor. *Red.*)

Am socotit că îndată ce arhierii au intervenit, preoții în subordine se vor supune și vor respecta ordinele șefilor lor. Preoți puteau să convoace adunări ca să discute legea, dar nu se pună în fruntea credincioșilor și să facă procesiuni.

Ministerul de interne a pus în vedere autorităților că, în urma dispoziției mitropolitului Suci, aceste procesiuni sânt suspendate. La Târgu-Mureș, procurorul a rugat pe cei adunați să nu facă procesiuni, *dar nu a fost ascultat*. Cordoanele de jandarmi au fost rupte, pentru că împedecau pe manifestații să se îndrepte spre centrul orașului și cu acel prilej a fost lovit preotul Nistor. Eu cel dintâi regret acel incident, pentru că voiam ca legea să se discute în liniște. După cele stabilite până acum, reese că răspunderea cade nu numai de partea autorităților. În înțelegere cu dl primministru, am stabilit că acolo se va duce în anchetă o comisiune, în care vor fi reprezentanți ai bisericii unite. Cei găsiți vinovați vor fi pedepsiți. Regret că până acum în discuțiile duse în jurul legii s'a pus pres multă patimă și s'a căutat să se facă proces trecutului. Nici un guvern nu vrea să învrăjbească relațiile dintre confesiuni și de aceea regretăm cele petrecute.

I. P. S. Sa mitropolitul Blajului Suci: Este adevărat că noi am dat o telegramă preoților noștri să amâne orice procesiune. Telegrama din Februar am repetat-o, în urma rugămintei dlui ministru. Am aflat însă că au fost totuși procesiuni.

Poporul, greșit informat (va să zică a fost înșelat?) a făcut procesiuni, dar dela faptul, că s'au abătut dela ordinele noastre și până a fi loviți cu patul puștelor și a li se rupe prapurile sfinte, este o mare distanță...

Se intră apoi în continuarea desbaterilor asupra legii cultelor.

Luând cuvântul P. S. Sa episcopul *Frențiu* dela Oradea, spune că cei uniți cu Roma nu acceptă proiectul legii, dar vor propune amendamente.

Oratorul următor, Păr. *Dr. Gh. Ciuhandu*, arată necesitatea legii cultelor prin care trebuie să se creeze o politică religioasă de stat. În trecutul nostru istoric erau două concepții religioase: o concepție de toleranță în vechiul regat, și altă concepție de persecuție pentru biserica ortodoxă din Ardeal. Prima concepție ni-adus simpatii, cealaltă martiri. Sistemul politic unguresc a deslanțuit o adevărată pustuire în mijlocul bisericii ortodoxe din Ardeal, încurajând toate atacurile pentru slăbirea ei. În cadrul unui program de politică națională să nu uităm credincioșii pe care i-am pierdut.

Biserica unită cu Roma, din Ardeal, îmbracă din zi în zi înfățișare de dezidență națională, spre dureră noastră. Câtă binefacere ar duce neamului încetarea acestei desbinări religioase! am merge pe același drum al intereselor naționale.

Proiectul de lege al cultelor e în contradicție cu prevederile constituției.

Noi nu putem admite să fim atașați carului politic al Vaticanului, prin Concordat, căci știrbim suveranitatea națională.

Face un istoric asupra încercărilor Vaticanului de a se amesteca în chestiunile politice ale altor state.

De ce să deschidem papalității, prin concordat, drumul spre orient?

Biserica unită voește să fie privilegiată. E nevoie să se arate solitudine față de biserica ortodoxă, și vor urma apoi și libertățile posibile, compatibile cu interesele statului nostru, pentru toate cultele. Putea papală e de natură politică. Atâția autori de istorie recunosc faptul acesta. Unii preoți uniți din Ardeal au adoptat și steagul papal, pe care nu-l întrebuințau sub unguri. Reprezentanții papei caută să se amestece în chestiunile noastre interne.

Nunțul papal, Mario Dolci, s'a dus la consiliul legislativ să se intereseze de legea cultelor.

Dl ministru *Al. Lapedatu*: Ar trebui să se păstreze toată seriozitatea în discuție și să nu se aducă astfel de chestiuni.

I. P. S. Mitropolit *Nicolae* al Ardealului: Vrem să știm adevărul.

Dl ministru *Lapedatu*: Arhiepiscopul Dolci a făcut o vizită particulară.

Păr. *Ciuhandu*: Catolicismul urmărește un imperialism politic, pe lângă cel religios.

P. S. episcop *Niculescu* dela Lugoj: Arborarea drapelului papal la diferite serbări religioase, cred că nu poate fi o impietare asupra suveranității naționale.

Păr. *Ciuhandu*: Intreruperea d. confirmă cele afirmate de mine. Am relevat faptul acesta, pentru ca să se știe, dacă statul nostru încuviințează sau nu arborarea steagului papal.

Nu e o întâmplare că președintele partidului național-țărănesc, dl Iuliu Manlu, și alții câțiva fruntași, sânt uniți, după cum au fost uniți toți membrii consiliului dirigent, care n'a ridicat în situația politică decât pe uniți. Aceasta e o socoteală politică urmărită de sectarismul bisericii greco-catolice.

Biserica unită nu trăește pentru interesele naționale ale statului nostru, ci pentru afirmarea imperialismului catolic.

Mai departe, păr. *Ciuhandu*, afirmând, cu date că biserica unită a înlesnit înstrăinarea românilor maramureșeni, își atrage o replică a episcopului Hossu care afirmă că în Maramureș nu s'au înstrăinat(?) suflete românești, ci dinpotrivă s'au românizat o mulțime(?) de ruteni cu preoții lor.

Păr. *Ciuhandu* răspunde că se întemeiază pe statistici oficiale și pe o lucrare a prof. Moldovan.

P. S. episcop *Hossu* dela Gherla: Lucrarea prof. Moldovan are inexactități, fiind tendențioasă. Nu se poate spune cu nici un preț(?) că elementul românesc, țărănimea, s'ar fi maghiarizat, în nordul Ardealului, din cauza bisericii unite.

Părintele *Ciuhandu*, în continuare, se raportează la unele situații din eparhiile Aradului și Oradiei, căutând să evidențieze vrăjmășia care a nutrit-o biserica unită împotriva celei ortodoxe. Face o largă incursie în trecutul istoric, spre a documenta afirmarea, că biserica unită săvârșește operă activă de prozelitism.

Discuția la legea cultelor se continuă în ședința de noapte, deschisă la ora 9.²⁰

Părintele *Ciuhandu*, în continuare, arată că, după unirea tuturor românilor, preoții uniți au început propaganda pentru unirea cu Roma și pentru câștigarea de prozeliti. Pentru aceasta au folosit tot felul de mijloace: ziare, broșuri, cărți de rugăciuni etc.

În altă ordine de idei, arată cum au rămas o mulțime de comune românești fără preot. Acuză episcopia unită a Lugojului că a falsificat statistica privitoare la numărul credincioșilor, pentru a continua să se bucure de avantajii din partea statului.

Episcopul *Niculescu*: Eu am trimis acea statistică la cererea ministrului și ea emană dela autoritățile comunale competente.

Părintele *Ciuhandu*: Și datele mele au aceeași autenticitate. Atunci și noi ca și dvoastră sântem de bună credință, și alții se folosesc de încrederea noastră.

În bugetul ministerului cultelor, pe anul 1926, pentru 12 milioane de credincioși biserica ortodoxă primește o subvenție de 330 milioane lei; biserica

greco-catolică pentru 1.300.000 credincioși primește 50 milioane lei, subvenție; protestanții pentru 1.600.000 de credincioși primesc o subvenție de 36 milioane lei. Ori, în proporție cu numărul credincioșilor față de uniți, biserica ortodoxă ar trebui să primească un spor de 120 milioane lei. Din aceleași calcule reiese că statul plătește pentru un credincios protestant 22 lei, pentru un ortodox 27 lei, pentru un musulman 30 lei, pentru un unit 36 lei.

Dacă s'ar ținea seama tot de număr, biserica ortodoxă ar trebui să aibă azi 36 de episcopi, nu 18 cât are azi. Și aceeași diferență în favoarea uniților există în toate domeniile vieții bisericești. Se pare chiar că diferența se mărește pe anul 1927 în favoarea uniților și în ce privește bugetul, și în ce se referă la ajutoare și la studenți.

Dacă această politică nu se scimbă, biserica ortodoxă va ajunge de hula minoritarilor.

Respectul față de tăria și măreția bisericii catolice nu înseamnă că trebuie să ne facă să renunțăm la obligația ce avem de a lupta împotriva propagandei îndrăznețe a bisericii catolice.

În ce privește înzestrarea bisericilor, oratorul arată că reforma agrară română, care avea să repare o mare nedreptate istorică, n'a avut rezultatul dorit, fiindcă tot biserica greco-catolică a fost cea care a folosit mai mult. Ce maxim de forțe morale va putea desvolta biserica ortodoxă în noua țară, dacă ea, care a suferit atât de mult sub unguri, a rămas tot atât de săracă și sub români. Și pe mine nu mă doare că adversarii au multe averi, ci sufăr pentru că noi n'avem și nu am putut avea nici o avere din cauza împrejurărilor istorice. În ce privește latifundiile greco-unite ca cele dela Gherla...

Episcopul *Hossu*: Episcopia n'a avut și n'are nici un soi de latifundii. E cea mai mare eparhie din Ardeal, are peste 600.000 de suflete, dar n'a avut deloc pământ. Abia acum, grație reformei agrare, a obținut 100 jugăre.

Pă. *Ciuhandu*: Eu nu vorbesc de situația de azi, ci de cea din secolul al XVIII-lea. Este un articol în canoanele catolice care prevede că averea unei comunități catolice trece în proprietatea bisericii catolice în general.

DI. *Al. Lapedatu*: Inventariul averilor fondului religios stă la ministerul Domeniilor, unde el e la dispoziția tuturor ce doresc să-l cerceteze. Venitul acestor averi este de 3 milioane lei hârtie. În ce privește afirmația că se dau catolicilor averi prin concordat, ea este eronată. Concordatul confirmă că averile rămân statului, iar numai veniturile lor se dau în folosința bisericii.

I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* al Ardealului: E incontestabil că statul ungar n'a recunoscut pe seama bisericii catolice dreptul de proprietate a averilor. Statul român a moștenit dreptul de proprietate dela

cel ungar. Ce-a făcut statul român prin reformă agrară? A dat uzuraturilor cântă-valoarea averilor expropriate ca și cum aceste averi ar fi fost proprietatea lor. Din rentele acestei expropriări se alcătuieste patrimoniul sacru. Cu un cuvânt, Statul își plătește propriile-i proprietăți. El a făcut astfel o donație cultului catolic. Gândiți-vă numai ce înseamnă o danie de 139.000 jugăre episcopiei greco-catolice dela Oradea de 200.000 jugăre episcopiei romano-catolice, de peste 70.000 jugăre capitolului (canonicilor), acelei episcopii. Numai cumpănind despăgubirile pentru aceste expropriări, se vede ce fond enorm de mare pune statul la dispoziția bisericii catolice.

Nu suntem invidioși. Dar de ce un cult e tratat cu măsuri excepționale de dărnicie?

Dr. Al. Lăpedatu: Despre cererile de care vorbește I. P. S. Voastră că s'ar fi cedat cu ușurință și fără studiu, eu nu pot afirma decât că acela care a trebuit să studieze problema, a fost Marele Sfat Național din Sibiu la care ați participat și d-voastră.

I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae al Ardealului: Ați scăpat prin tangență, d-le ministru.

P. S. Episcop Roman al Oradiei: Legea au făcut-o cei cari erau interesați la ea. Rolul nostru, al prelaților, a fost acolo mic de tot.

Păr. Ciuhandu se ocupă apoi de situația parohiilor patronate arătând că și greco-catolicii sunt avantajati.

S'au făcut încercări să se câștige teren tocmai acolo, unde biserica ortodoxă era slăbită din cauza luptelor ce avuse să ducă împotriva uniților și catolicilor. E adevărat că ministerul a reglementat situația sectelor, dar ele continuă să-și desfășoare activitatea dincolo de drepturile acordate. Episcopia Aradului, cea mai lovită, a pornit o contra ofenzivă din cele mai viguroase împotriva sectelor, însă n'a avut efectele dorite, din cauza lipsei de sancțiuni și a lipsei de energie a autorităților. Oratorul citează o serie de cazuri dovedind acțiunea dăunătoare a baptiștilor. Insistă în deosebi asupra unor bănci create în jud. Arad, cu capital baptist. Biserica ortodoxă ardeleană a reacționat împotriva sectelor, cerând guvernului să ia măsuri să țină sectele sub strânsă supraveghere.

Sfârșește, spunând că primește proiectul pe care îl va vota.

Aprecieri.

Discursul dela Senat al P. S. Sale Episcopului nostru Grigorie apreciat de „Curentul“.

Când scriem aceste rânduri, discuția în Senat asupra Legii Cultelor continuă. Teza egalității, susținută de înalții noștri prelați, este sprijinită de toată lumea ortodoxă din România mare. Intr'una din se-

dințe a vorbit cu mare aparat de convingeri și bazat pe documente reale: P. S. Sa Episcopul nostru Grigorie. Senatorii și marele public de pe balcoane au fost profund impresionati atât de înfățișarea frumoasă, cât mai vătos de argumentele cu cari Episcopul Aradului, ca cel mai bine cunoscător al sectelor religioase dela noi, a convins pe toți că secretarii urmăresc un singur scop: distrugerea bisericii noastre românești și, prin ea destrămarea neamului și patriei române.

Iată cum apreciază în ziarul „Curentul“, Nichifor Crainic, discursul din Senat al P. S. Sale Episcopului nostru Grigorie:

Cuvântarea P. S. Sale Episcopului Grigorie dela Arad, are un caracter și mai grav. Ea demonstrează că solitudinea Statului față de Biserica sa dominantă, solitudine cugetar derizorie, e anulată prin libertățile pe care acelaș Stat le acordă de acum încolo prozelitismului sectar, începând cu baptismul. Așteptam această cuvântare a Episcopului de Arad. Intre ierarhii noștri e singurul care a studiat amănunțit problema sectelor în România și își dă perfect seama de primejdii ce se ridică în zarea apropiată pentru ortodoxism. Cuvântarea sa a fost un bloc de fapte și documente, care n'au nevoie de retorismul ieftin pentru a impresiona. Vorbia un om care venea încărcat de experiență și de informație de pe chiar frontul misionar al luptei creștine. A făcut mai întâiu istoricul baptismului în România, adică în Ardeal, arătând că politica maghiară, intențiile ei de a sparge solidaritatea românească ortodoxă-națională, avea tot interesul să susțină o acțiune de prozelitism baptist între români, Intr'adevăr, baptismul a apărut în masa românească prin predicatori unguri și susținut de Statul ungar. După însăși mărturisirile ungurești, drepturile acordate la 1905 baptismului erau date în vederea captării elementului românesc ortodox.

Fără să vrea, hotărârea consiliului de miniștri român din Noemvrie 1927, prin care se recunosc aceste libertăți baptiste, înseamnă aprobarea vechii politici maghiare de înstrăinare a românismului, de smulgere a lui din orbita solidarității ortodoxe.

E o contribuție nouă, luminoasă și puternică, în susținerea tezei contrare recunoșterii baptismului drept cult. În realitate, a arătat episcopul Aradului, nimic nu justifică prezența baptismului în țara noastră. E o formă egramată și degenerată a religiei. Zelul celor aproape o mie de predicatori e întreținut prin dolarii care vin de peste hotare, Sunt documente, iar nu născociri. Ca substrat politic baptismul predcă anarhia față de autoritățile și ideile comuniste. (Iarăși cu documente.) Ceeace e mai primejdios — pentru ortodoxism în special — e ura pe care o predică împotriva preoților. (Iarăși cu documente, ce nu se pot desminti și care se pot găsi în orice carte de propagandă baptistă.

Și atunci te întrebi: dacă Statul român, în solidaritatea sufletească a majorității românești — care e însăși baza lui — are nevoie de biserică ortodoxă cum poate, în același timp, în numele libertății de conștiință, să garanteze o propagandă înverșunată sectară tocmai în privința acestei Biserici, — pârghia ordinii lui morale? Să nu uităm că bapismul, ca toate sectele, e în perioada efervescentă de prozelitism să nu uităm că fiecare pas pe care îl face câștigând terenul, provoacă un nou scandal în satele românești. Să ținem seamă că, odată toate libertățile garantate susținute cum e cu bani din afară și cu protecția politică a Angliei, avântul său se va înzecii.

Să ne păstrăm religia străbună, creștină, ortodoxă.

Tăria unui popor consistă în uniune de credință și iubirea de neam

Astăzi când lumea întreagă e sătulă de „fer și sânge“ este timpul să reluăm vechile obiceiuri ale strămoșilor noștri și să ne ocupăm cu realizarea și împodobirea bisericilor ortodoxe. Bisericile noastre ortodoxe au fost totdeauna citadelele cari au înălțat sufletele în vitregia vremurilor și au oțelit corpurile în decursul veacurilor.

Să luptăm cler și popor, pentru refacerea bisericilor noastre creștine ortodoxe și readucerea celor rătăciți la sânul ei. Prin lumina nouă pe care Isus Christos a dăruit-o lumii, a împrăștiat o credință vie în sufletele oropsite cari nu-și găsesc mântuirea. Din biserică lumea ese bună, mai înțelegătoare mai cinstită, interpretând mai destoinic menirea ei pe pământ, căci faptele creștinești și adevărata credință în Dumnezeu sunt singurele care ne pot folosi și mântui. Marele război care s'a deslămuțit cu atâta furie asupra omenirii, a lăsat în urma lui răni deschise cari trebuie tămăduite.

Prin jertfirea a 800.000 de vieți, neamul nostru s'a întregit în hotarele strămoșești, căpătându-și loc de frunte între popoarele civilizate ale Europei. Biserica noastră ortodoxă română ridicată la rangul de Patriarhie, a fost totdeauna temelia pe care s'a spriginit nădejdea și aspirațiunile neamului nostru; de aceea se impune ca poporul nostru românesc, să se înalțe către o viață religioasă cât mai bună, pregătită de biserică, prin preoțimea ei.

Trebuie să luptăm „cler și popor“, plini de blândețe, pentru readucerea mai ales a celor rătăciți dela sânul biserici noastre ortodoxe, pentru că numai în unitate de credință și iubirea de neam stă tăria unui popor.

Rătăcirile sufletești slăbesc tăria credinței noastre strămoșești, așa cum suntem noi singurul popor din Europa născut creștin ortodox, iar nu din păgâni încreștinați mai târziu ca: Rușii sub Vladimir, Ungurii

sub Ștefan, Sârbii sub Metodi și Kiril, Francii sub Clodis, Germanii, Polonii, Cehii, Croații, etc.

Noi n'am cunoscut epoca păgânismului român. Strămoșii noștri Dacii au fost un popor monoteist zeul lor Zamolxis era atotputernicul lor iar dela Pomani, noi formându-ne ca popor neolatin odată cu răspândirea percepțelor lui Isus Christos după primul secol, ne-am născut din Romani creștini veniți în Dacia tocmai din cauza persecuțiunii religioase întreprinse chiar și de însuși împăratul Traian contra românilor creștini din imperiu!

Iată deci că cei cari au părăsit credința ortodoxă, și au rupt legătura lor sufletească dintre ei și strămoșii lor luptând contra jertfei adusă de părinții lor, au necinstit fala străbună!

Lepădând crucea, dând afară odoarele sfinte din biserică și casele lor, au îndepărtat de sufletul lor cea mai mare podoabă sufletească moștenită din strămoșii români, cari împodobeau steagurile armatei noastre, „Labarum“ pornind la biruință din cele mai vechi vremuri până azi, nu numai cu vulturul, semnul puterii omenești, dar acel vultur poartă crucea în cloș; simbolul învingerei sufletești: „In hoc signo vinces“.

Biserica creștină ortodoxă e fericită, căci o luminează darul lui Dumnezeu și o preamărește așa de frumos sângele martirilor, vărsat pe pământul românesc dela soldații creștini a lui Traian și ai lui Constantin cel mare purtătorii renumitului „Labarum“ steagul apărător al Creștinismului!

Noi românii creștini ortodoxi, ne putem fâli ca cei mai vechi locuitori creștini ai Daciei, cari am transmis creștinismul popoarelor conlocuitoare de mai târziu, ca unor: Goți, Avari, Cumani, Unguri și Tătari.

Și, dacă în lunga convețuire cu popoarele neprasnice mongolice ne-am oțelit sufletele păstrându-ne religia străbună, oare acum să ne-o părăsim?

Oare entuziasmul cruciaților cari pentru apărarea sfântului mormânt înființase miliția osteșească și cea călugărească nu-și găsește resunete în inimile românești?

Oare românii noștri de azi nu sunt fiii străbunilor din 1234, contra cărora papa Grigorie al IX se plângea regelui Bela IV al Ungariei, că românii au desconfesionalizat pe ungurii, nemții și cumanii din episcopatul catolic făcându-i să primească sfintele taine după obiceiul lor (ortodox).

În țara românească, când însuși voivodul român împins de soțta sa catolică a încercat să înființeze episcopat catolic, n'a reușit să dureze acest episcopat căci n-avea adepți.

Așa Vlaicu vodă fiul lui Alex. Basarab 1369 a înființat episcopatul catolic în Argeș de dragul soției sale catolice, dar românii imediat ca contra balansare tot atunci înființază a doua mitropolie la 1370 în părțile Severinului, plus 2 mănăstiri: Vodița și Tismana în Muntenia, iar în Ardeal: Prislopul în părțile Hațegului tocmai pentru sprijinirea credinței ortodoxe.

Deasemenea Alexandru Cel bun îngăduie în 1400 la Baia (fosta capitală Moldovei până 1365 Lațcu Vodă) un vlădică româno-catolic, dar numai până la 1410 când soția sa catolică Margareta Loșonți, fica Voivodului din Ardeal a murit și a fost îngropată în acea biserică.

Dealtminteri Alex. Cel Bun ca toți domnitori noștri a fost unul dintre cei mai evlavioși creștini ortodoxi. El a zidit cea mai veche mănăstire după Rădăuți la Bistrița, unde e și înmormântat; apoi Moldovița re-clădită de Petru Rareș făcându-le și daruri însemnate. În 1427 dădu 2 sate: Creștinești și Timișești „pentru sufletele celor cu sfințenie odihniți părinților mei și pentru sănătatea și sufletul domniei mele și a doamnei mele Maria (ortodoxă) și a fiilor domniei mele”. (Biserica ortodoxă rom. 1910 pag. 676.

Toți voievozii noștri aveau un suflet de creștin foarte evlavios și darnic.

Ștefan Cel Mare ridică bisericețe după fiecare luptă ca mulțumire Domnului!

El era atât de pătruns de acest misticism religios, că în ziua de 26 Octombrie 1497, când a învins pe Leșt, „polonii lui Ioan Albert fiul lui Casimir” i-s'a crelat legenda că însuși sf. Dumitru l-a apărat în luptă ajutându-l pentru înfrângerea dușmanului.

Dar Mihailu viteazul între vitezi, nu cu deplina încredere în ajutorul bunului Dumnezeu a ajuns învingătorul strălucit dela Călugăreni în 1595, unde cu 16000 soldați și 12 tunuri a birut 100.000 păgâni sau la Șelimbar (la 2 km. de Sibiu) unde atâția morți au fost că movilele de cărpuri s'au acoperit cu glii tăiate în țelină (Samoșközi II. 341.)

Ideea creștină i-a fost călăuză acestui mare voivod cu numele mântuitorului Hristos pe buze și cu inima întărită de speranță în ajutorul celui de sus a pornit totdeauna la lupte și triumful lui cari l-au făcut un erou al lumii despre care vorbește martorul contemporan italianul Malaspina de Lansevero. (191 pag.) Dar ce poate vorbi mai eficace de evlavia viteazului între vitezi „Mihail Voivodul” decât memoriul său trimis împăratului Rudolf spunând că e impresurat de dușmani mulți și prieteni fătarnici cari vor să piardă: „pentru binele creștinilor sufer orșice lăsând în mâna lui Dumnezeu răzbunarea cauzei mele.”

El care nu știe să se răzbune dovadă îngroparea lui Andrei Batori cu fast mare când el însuși mergea cu făclie aprinse în mână. Astfel îl crescuse maica Teofană, care dăruiește sfintei mănăstiri Cozia unde se călugerise două sate din Jud. Romanați: Frasinet și studența pentru sufletul războinicului Mihail Voivod și sănătatea fiului său Nicolae. Ideea încrederii în ajutorul dumnezeiesc, în luptele domnitorilor noștri reiese din nenumeratele lupte cu inamicii. Așa Radu Șerban la 11 Iulie 1611 în lupta de lângă moara de hârtie din marginea Brașovului repurtă o strălucită biruință contra furtunaticului Gavril Batori principele

Transilvaniei când a două zi văzu mulțimea morților și a sulitelor aruncate de secui fugari, a exclamat „Dumnezeu din ceriuri a făcut aceasta căci eu sunt prea slab pentru a săvârși o astfel de biruință”! Aceasta încredere în ajutorul divin făcând să triumfe bravii noștri ostași români o vedem dela Alex. Cel Bun când 500 de moldoveni doboară falnicii cavaleri teuton. 1422 Marienburg. (lângă marea Baltică), îmbrăcați în zale lucii!

Matei Basarab pe care cronicarul Miron Costin îl asemănă cu marii și vestiții oșteni ai lumii, a zidit peste 40 biserici și mănăstiri, chiar și în Moldova Soveja din Jud. Putna, drept mulțumire bunului Dumnezeu că-l ajutase să se împace cu Vasilie Lupu 1640.

Aceasta era încrederea în ajutorul Domnului care făcea pe niște moșnegi ca Mircea, Ștefan și Matei Basarab să lupte direct cu armă în mână fiind aproape convinși de izbânda lor, murind cu conștiința împăcată a omului de bine. Lespedea de marmoră de pe mormântul lui Basarab din Mănăstirea domnească din Târgoviște (muțată mai târziu la Arnota) zice: aici zace Matei Basarab cu mila lui Dumnezeu odinioară stăpân și domn al țării Românești, bărbat înțelept, îndurător și milostiv, niciodată bătut ci biruitor și a multe învingeri învingător prea slăvit, dușmanilor înfricoșat, prietenilor de folos, îmbogățitor al țării sale cel ce cu multa bogăție și întru toate în destul în bună pace a domnit 23 de ani; a adormit întru domnul la cinstita bătrânețe în anul Domnului 1654. (N. Iorga: Inscricții din Bisericile rom. Buc. 1915 pag. 204. Semnul Crucii a fost totdeauna încrederea în biruința românească.

Șerban Cantacuzino Domnul român a fost stâlpu creștinătății; la asediul Vienei 1683 de Turcii păgâni, deși trebuia să se alătore (ca fiind sub suzeranitatea turcească) la expediția lui Cara Mustafa. El ridică în tabăra o Cruce mare de lemn cu inscripția latinească: „Înălțarea Crucii este mântuirea lumii, Crucea e pozoaba Bisericii, Crucea paza împăraților, Crucea întărirea credincioșilor, Crucea mărirea îngerilor și rana dracilor. Călătorule, adu-ți aminte că vei muri (cântare bisericească dela ziua Crucii la 14 Septemvrie.)

Așa ține sufletul Vienezilor viteaz, ostașii îmbrăcați călugărește de a anunța Viena de toate demersurile până la sosirea lui Sobieski regele poloniei spre a alunga păgânii.

Sufletul lui Șerban era plin de mahnire pentru trecerea unor ardeleni la „unire” de aceia trimite pe arhimandritul Isaia din Athos cu o scrisoare la țarul rusesc descriind marea lui supărare și suspinarea din pricina siluirii la unire, el zice, că: „și sub jugul turcesc are greutăți numai în dări”, iar în credințe nu le venea sllă. S. Dragomir: relațiile bis, române cu Rusia în sec. XVII pag. 95. Ideile lui înălțătoare politice bisericești, neamul românesc l-a ridicat atât de sus asupra celor pământești că dușmanii noștri la 1688

l-ar fi otrăvit. În timpul lui s'a tipărit în limba română Biblia, cartea sfântă, la care a conlucrat deasemeni cei mai savanți cărturari de atunci, ca frații Radu și și Șerban Greceanu de Nisa, care știa bine românește.

Această carte care n-ar trebui să lipsească de pe masa nici unui român ca și pâinea zilnică să ne nutrim cu un pasaj sfânt din această capodoperă a omenirii despre care însuși mitropolitul ardelean Andrei baron de Șaguna (având în vedere traducerile românești a cărților bisericești în sec. XVII) zice:

Tălmăcirile acestea sunt ușile pe care s'a învrednicit și poporul românesc a intra în câmpul cel ceresc al Dunezeștilor învățături...; ele sunt dovezile din care au izvorât întâiași dată apa vieții vrednice pentru neamul acesta în toate părțile, prin care este răspândit. Desteptarea poporului românesc din barbaria veacurilor, împretenirea lui mai de aproape cu legea lui Dumnezeu, pășirea lui către lumina cea blândă a civilizației și a culturii, înfrățirea neamului nostru românesc, pe care mâna proniei l-a semănat prin atâtea țări deosebite și printre atâtea neamuri străine, rămaseră în viața limbii sale naționale. Toate aceste binecuvântări nesămănate avem a le mulumi acestor tălmăciri vechi ale sfintei scripturi acestor momente nesperitate ale limbii, moralității și peste tot ale vieții noastre naționale și bisericești.

Este oare în fine nevoie să mai vorbim despre un Constantin Blâncoveanu, boier vechiu, boier creștin...? Această figură care a rămas legendară prin darurile sale creștinești până la jertfirea întregului său neam! El a dezvoltat în țara română un stil propriu, fin, artistic care ne servește azi de model. El a intervenit pe lângă ambasadorul englez Poget să vorbească cu împăratul Leopold să nu silească pe românii ardeleni a trece la unire cu biserica rom. catolică. El a răspândit binefaceri religioase românime de pretutindeni, până la muntele Athos, construind biserici, dăruind cărți sfinte și odăjdii mai ales ardelenilor de care era neliniștit prin dezbinarea confesională, căci el știa că cel mai puternic stâlp al unității naționale este: Unitatea bisericească.

Spiritul religios și evlavie bisericească au o impunătoare înrăurire în dezvoltarea sufletelor tineretului, pentru care trebuie să muncim acum spre a-l ridica dela nivelul la care a decăzut după războiu.

Arta, știința, educația fizică, dar mai ales prin educația religioasă intensificăm rezistența morală. De acela răscolind trecutul luminăm prezentul, pregătim calea viitorului.

Lucia Victor Babescu

Licențiată dela Universitatea din București.
Membră fondatoare a Societății Ort. române
din Arad.

Conferințe religioase

O necesitate a vremii i-a îndemnat pe preoții parohiei din Timișoara Fabric să aranjeze pentru credincioșii de aici, — în sala festivă a școlii din Loc — în fiecare Duminică a marelui post, după, vecernie câte-o conferință religioasă.

La conferințele, încordate, — cu concursul corului bisericesc, a Cerc. Sf. Gheorghe, a Societății de binefacere și a elevilor școlii primare — în programe de declamări și cântări religioase, și-a dat până aci prețiosul concurs: P. Cucernicia Sa protoiereu Dr. P. Tiucra, d-l Iosif Olariu director de bancă și d-l Ștefan Stoicanescu inv.

P. C. protopop a vorbit în prima Duminică din post, făcând o plastică paralelă între primejdia, prin care a trecut biserica în vremurile de rătăcire ale iconoclaștilor, și între atacurile îndreptate în contra bisericii drept credincioase în zilele noastre. Optimismul P. C. Sale, a venit ca o rouă de înviorare peste arșița vieții sufletești.

O plăcută surprindere au avut credincioșii acestei parohii ascultând în Duminică a doua din post pe d-l Iosif Olariu, care a vorbit despre rugăciune.

Când adevărul religios se vestește de slujitorii altarului de obicei ascultătorii sunt stăpâniți de păreri preconcepate, cari slăbesc dela început interesul pentru ceea ce vestește.

Indoite farmec și putere de o tragere are însă cuvântul religios spus de un laic. Aceasta împrejurare, ne-a dovedit că, dl. Iosif Olariu este un distins vorbitor și un bun creștin.

În cadrul unui bogat program, executat de elevii școlii primare și a corului Cerc. „Sf. Gheorghe dela Școala Normală, a vorbit din Duminică a III-a d-l Ștefan Stoicanescu inv. despre „O știință, o credință“.

Prin frumoase asemănări și exemple bine alese din viața oamenilor de știință. D-sa a arătat, că adevărata știință nu tăgăduiește ci din potrivă reclamă, cere credință.

Frumoasa conferință a fost ascultată cu multă dobânda sufletească.

Distinșii învățătorii ai școlii primare, cari contribuiesc la succesul moral al acestor conferințe își fac o datorință vrednică de toată lauda.

Timișoara-Fabric 18/III/918.

Meza

De ale bapțiștilor.

Bapțiștii î-și simt perirea. Nu mai sunt de loc așa scrupuloși în ale moralei. Dacă ar eschide dela adunare pe „Frații“ cari beau rachiu și rum, cari mințesc, fură, pismuesc și trăesc în desfrânări, s'ar închide adunările în lipsa de membrii. În loc de a pedepsi pe cei păcătoși, înainte mergătorii î-și adună turmele și la sfătulri de noapte, unde se țes și multe lucruri de rușine.

Așa în comuna noastră Paulian (Govoșdia), în seara de 21 Martie a. c. 3 bapțiști sau sfătuit la adunare, să meargă la priveghiu la fiul unui bapțist. La plecare Ruja Gheorghe s'a resgândit și a zis că merge acasă. Au plecat deci numai Vasica Pantelimon și Aurel Vasica. Ajunși la casa cu mortul se resgândește și Vasica Pantelimon, și se re'ntoarce acasă, căci îl rodea la inimă un gând greu. De fapt găsește în casa sa pe Ruja Gheorghe în brațele soției sale. Fratele în Domnul nu s'a încrezut în judecata Domnului, ci și-a făcut dânsul un pic de judecată. Punemi-te la îmbrâncite Pantelie! Trăgea dungii grele peste șuba lui Ruja, dar șuba era pe spatelul fratelui Ruja.

În ziua următoare satul întreg vorbea despre 2 bolnavi pe pat, soția lui Pantilie, și Ruja cu capul cât un vas, ca scăpat din lupta dela Mărășești.

Sermane Pantilie! La ce ți-a fost bună și ție legea bapțistă, să colinzi noaptea pela adunare, ca să-ți faci soția cunoștințe și să rădă lumea de tine și de căsuța Ta! Pocăiește-te Pantilie, și te întoarce la biserică.

Compătitorii lui Pantilie.

† Dionisiu Popoviciu

(asesor-cassar cons.)

Canzilierul eparhial în retragere, presbiterul Dionisiu Popoviciu a încetat din viață în vârstă de 79 ani în 14 a. l. c. Defunctul descendent al unei familii venerate de preot din com. Otlaca, după terminarea liceului din Bichș îmbrățișază cariera preotească absolvind cursurile teologice în Inst. din Arad și se sfințește întru presbiter ca celibatar. Activitatea preotească și-o începe pe lândgă Conzistorul eparhiei Caransebeșului servind acolo 12 ani în calitate de referent respective ca și conducător al tractului protopopesic din Mehadia. Așteaptă un privilegiu favorabil ca să poată servi eparhiei a cărei fiu eră. În anul 1893 i-se împlinește dorința ajungând în conzistorul arădan. Funcția de asesor-cassar conzistorial o plinește cu cinste și devotament până în anul 1906, când în urma unei boale de ochi e nevoit să se retragă în pensiune. Anii din urmă ai vieții i-a petrecut alături de sora-sa, văduva preotului de pie memorie din Târnova I. Morariu. Mormântarea defunctului s'a celebrat în Chișineu prin protolereul tractual asistat de 8 preoți. Răspunsurile le-a dat corul studenților Acad. teol. din Arad și condus cu multă pricepere de Măestrul At. Lipovan. Pe regretatul care a fost un model de muncitor și economisător, îl plâng o seamă de rudenii între cari mai multe familii de preot din eparhia noastră.

Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată.

Sesiunile parohiale sunt scutite de taxele comunale.

Sesiunile parohiale sub regimul apus maghiar au fost scutite de taxele comunale (aruncul comunal) pe baza legii comunale art. XXII din 1886. Legea aceasta a fost scoasă din vigoare prin legea Titulescu pentru constatarea și perceperea veniturilor comunale, votată cu mici modificări de guvernul liberal în anul 1923. În lege nu se prevede scutirea venitului sesiunii parohiale de taxele comunale, dar nici nu se spune că taxele comunale sunt a se percepe și după venitul sesiunii. Această omisiune a legiuitorului a rămas deci a se întregi prin buna chibzuință a executorului legii: organele de impunere, primării și notari au fost și sunt de acord asupra perceperei taxelor comunale asupra venitului sesiunii constatată și înscris în rolul fișcului, motivând îndreptățirea impunerii cu legea maximului. Impunerea hotărâtă, s'a născut întrebarea: Sunt a se percepe după venitul sesiunii numai Taxele pentru acoperirea cheltuielilor ordinare ale comunelor sau și a celor *extraordinare*? Rațiunea i-ți spune, că în cel mai rău caz numai la acoperirea cheltuielilor ordinare se poate contribui după venitul sesiunii. Unii zeloși însă și de aceștia pare să fie mulți, având puțința să judece numai după față, au impus sesiunile la taxe comunale și pentru acoperirea cheltuielilor *extraordinare*, ca edificarea de primării, case naționale ș. a. Preotul s'a văzut astfel impus la taxe comunale cari întreceau venitul sesiunii. Un preot dintr'o comună dela deal ajungând în situația aceasta, m'a întăebat: „Ce să fac?“ I-am răspuns: „Ofere în scris Consiliului comunal sesiunea pentru anul acesta cu îndatorirea de a plăti toate impozitele.“ A oferit-o. Credincioșii s'au mirat; pe urmă, la sfatul notarului s-a respins cererea preotului de a-l ușora de sarcina sesiunii. Era vorba de repararea locuinței notarului și o singură mângăiere, era străin. Preotul a fost impus și somat să plătească sub amenințarea secestrului. Atunci i-am zis: „Nu plăti în taxe comunale nici în leu și dacă le vor încasa prin secestru, îl improcesuează și eu voi suporta spesele de proces.“ Cu toată sărăcia, eram aplicat a risca o sumă de bani, pentru a afla cum se va pronunța justiția în cazul dat. Secestru n'a urmat preotul n'a plătit și taxele au fost descrise.

* * *

Un lucru e sigur! Am avut un drept câștigat și neapărându-l cu destulă energie, ni-s'a luat. Drepturile se câștigă prin luptă și se păstrează prin voință hotărâtă, brațe vânjoase și picioare gata a alerga pentru a-l sprijini. Drepturile sprijinite pe picioare leneșe și slabe, cad! Deaceia umblă la noi *Dreptatea* cu capul spart. Nu-i cine să o sprijinească... E drept că organele în drept, Consiliul mitropolitan din Sibiu și comitetul central al „Asociației Andrei Șaguna“ au în-

tervenii la timpul său la altul în Ministeriu pentru scutirea venitului sesiunilor de taxele comunale, dar fără rezultat. A apelat impunerea aceasta nedreaptă și preoți singuratici la Prefecturile județene, dar au fost respinși. Unii au apelat și la Înaltul Ministeriu de unde... așteaptă răspuns. Un preot însă, *Ioan Jucos* din Zervești, jud. Severin (eparhia Caransebeș) a fost mai harnic și stăruitor, mai bine zis mai îndrăzneț și mai hotărât. Și stăruința lui hotărâtă, împreună cu răbdarea a avut succes și a exoperat un decis dela Înaltul Ministeriu de interne, prin care își scutește sesiunea, care formează uzufructul preotului, de taxele comunale pe cari decisul le anulează ca contrare dispozițiilor în vigoare, *având avizul Consiliului Superior Administrativ în cazul dat. Las să urmeze decisul în întregime:*

COPIE.

No. 32412/1926

D E C I Z I U N E,

Noi, Subsecretar de Stat la Departamentul de Interne,

Asupra apelurilor semnate de preotul Ioan Jucos și înregistrate sub No. 27092/1925 și 28386/1925, în costra taxelor la cari a fost impus pe anii 1923, 1924 și 1925 de comuna Zeăvești din județul Severin, asupra venitului produs de sesiunea parohială, cari formează uzufructul preotului;

Având în vedere avizul Consiliului superior Administrativ No. 3142/1926;

în conformitate cu dispozițiunile art. 373 și 374 din legea pentru unificarea administrativă.

D E C I D E M :

Art. I. Se admite apelul introdus și în consecință se anulează deciziunile prin cari s'au înființat și aprobat textele apelate.

Art. II. Direcțiunea Comunală este însărcinată cu executarea prezentei Deciziuni.

Data la 21. Dec. 1926.

Subsecretar de stat,
(ss) C. Bucșan.

Director general,
(ss) C. Caloian.

Am urmărit mai de aproape cazul lui I. Jucos. El a apelat decisul de impunere al primăriei Zervești la Prefectura județului Severin, și a fost respins. A apelat decisul Prefecturii la În. Ministeriu, a stăruit să capete decis și l-a avut. Prefectura a crezut că a avut dreptate când a respins apelul preotului I. Jucos, motivându-și procedura prin faptul că legea asupra taxelor comunale nu prevede nici o scutire și nu a executat ordinul, ci a cerut lămuriri noi, în special *întrebând În. Ministru, dacă toate sesiunile preoțești sunt scutite de taxele comunale sau numai a preotului Ioan Jucos din Zervești, și că intră în categoria sesiunilor parohiale și din care sunt scutite* [de învățători,

notari și cellalți, funcționari cari folosesc pământ pentru întregirea salariului lor sau ba? La adresa aceasta În. Ministeriu a dat un nou decis, pe care de asemenea îl public aci în întregime:

COPIE.

România Ministerul de Interne Direcțiunea Comunală

Domnule Prefect.

No. 16319 din 22 Aug. 1928.

Referindu-ne raportului Dvs. No. 5229/1927, avem onoare a vă face cunoscut, că taxele comunale impuse asupra venitului produs de sesiunea parohială, nu se mai pot percepe întrucât au fost anulate încheerile privitoare la înființarea lor, prin deciziunea ministerială No. 32412 din 21 Decembrie 1926.

p. Ministru,
(ss) C. Caloian

p. Director General,
(ss) Ștefănescu

D E C I S

La răspunsul Ministerului, Prefectura a cerut din nou lămurire și anume dacă sesiunea parohială sau sesiunile parohiale, adevă, dacă numai a lui I. Jucos sau toate sunt scutite de taxele comunale. Răspunsul se așteaptă. Încât mă privește pe mine, sunt convins că decisiunile de mai sus, deși s'au dat într'un caz concret, desființează în principiu taxele comunale impuse pe venitul sesiunilor parohiale, le declară ilegale și le anulează, prin analogie. Deciziunea ministerială No. 32412 din 21 Decembrie 1926.

* * *

Noi, preoții, mai avem acum ceva de făcut? Fi-rește că da? Deciziunea ministerială Nr. 32412/1926 trebuie să o ridicăm la valoare de lege. Să cerem În. Ministeriu de interne să o aducă la cunoștința subalternilor, pentru a o executa, scutind în viitor sesiunile parohiale de impunerea taxelor comunale. Subscrișul, în legătură cu publicarea acestor decisiuni, am înaintat o cerere către Ven. Consiliu eparhial din Arad, rugându-l să binevoiască a cere On. Ministeriu, în baza deciziunei ministeriale susamintite scutirea sesiunilor parohiale în viitor de taxele comunale. Preoții sunt datorii a sprijini adresa Ven. Consiliu eparhial prin tot atâtea apeluri la Prefectură și pentru cazul că nu li se dă dreptate, la On. Ministeriu de interne, direcțiunea comunală, în câte cazuri se impune pentru anul 1928 venitul sesiunilor cu taxe comunale Aruncul taxelor comunale și bugetele nu sunt încă trecute prin Consiliile comunale, preoții să fie deci cu grije și se le apeleze la timp. Să apeleze și impunerea sesiunilor reduse, unde este cazul.

Preotul I. Jucos a fost scutit retrograd de toate taxele comunale până în anul 1923. Unii preoți cari au luat cunoștință de cazul preotului I. Jucos, au cerut restituirea tuturor taxelor comunale plătite în trecut. În cât mă privește, nu văd posibilitatea restituirii taxelor și nici nu o aflu legală, nefiind apelată la timp și ne-ar pune într'o lumină de hrăpăreață

lăcomie în ochii Consiliilor comunale. Aruncul pentru trecut să-l plătim, pentru a nu contribui la desechilibrarea bugetelor comunale, căci ori câte cauze ar avea singuraticile bugete desechilibrate, o singură vină s'ar ridica de cătră toți: preotul nu și-a plătit taxele! Taxele pentru cheltuielile ordinare să se plătească, pentru cheltuielile extraordinare să se refuze cele pentru viitor să se apeleze.

Mulți preoți au fost și în trecut scutiți de taxele comunale. Cele mai multe cazuri au fost tocmai în județul Severin, unde atât actualul prefect Dr. C. Cornean, cât și fostul prefect averescan R. Boldea au arătat multă bunăvoință preoților, dând ordine verbale subalternilor pentru scutirea sesiunilor parohiale de taxele comunale, și nu sunt dâșii de vină, dacă s'a repetat adevărul proverbului: Vodă vrea, dar Hâncu bal!

Organele de publicitate a eparhiilor sunt rugate a lua notă de decisiunile sus pomenite, iar preotul I. Jucoș are recunoștința noastră.

Birchiș, la 14 Martie 1928.

T. Ciblan
preot-misionar

Convocator.

În baza §. 6. din „Regulamentul pentru org. desp.” prin aceasta convoc adunarea generală a *despărțământului Arad* la „Asoc. Cler. A Șaguna” care se va ține în ziua de *Mercuri 4 Aprilie* crt în localul școlii de lângă sf. bis. Catedrală din Arad, cu următorul

PROGRAM:

a. m.

1. Mărturisirea preoților (la orele 8 dim.) Predică ocazională de Zaharie Colceriu preot în Curtici. 2. Sf. liturgie n. sfințită și împărțirea preoților (la oarele 10 a. m.) Predică ocazională de Petru Nemet preot în Șeitiu. 3. „Te Deum” (la aorele 11 1/2 a. m.)

p. m. (la oarele 2)

1. Deschiderea adunării prin președ. Ioan I. Ardelean paroh. 2. Raport asupra activității a cercurilor-religioase, precum ș'asupra activității pastorale a preoției în a. 1927; 3. Raportul Bibliotecarului. 4. Constatarea plătirii cotizațiilor pe a. 1927 și încasarea celor de pe a. 1928; înscrierea de noi membrii; 5. Alegerea a-lor 2 delegați pentru Congresul viitor. 6. Propuneri. 7. Închierea ședinței.

Arad, la 20 Martie 1928.

Ioan I. Ardelean
președintele Desp.

Ioan Marșieu
secretar.

Nr. 1973—1928

Tuturor oficiilor protopresbiterale și parohiale

Tabloul de repartizare al ajutorului primit dela Stat pe anul 1927, pentru preoții deficienți, văduve de preoți și orfanii lor fiind terminat; îndreptățiii la acest ajutor vor înaintă fără amânare chitanțe în trei exemplare, vidimate de conducătorul oficiului parohial, dintre cari una va fi timbrată cu tribru fiscal de 2 Lei.

Îndeplinirea chitanței cu suma ce se va ridica, se va efectua la Onorata Casă a Consiliului eparhial.

Acest comunicat Onoratele oficii îl vor aduce la cunoștința celor în drept.

Consiliul Eparhial ort. rom. din Arad.

INFORMAȚIUNI.

Treceri la biserica ortodoxă. Aflăm din sf. Ana că, indivizii Gheorghe Balog și Iosif Gruber ambii implegați de mișcare în gara din Sântana au trecut la biserica ortodoxă, cel dintâi venit dela bapțiști, iar al doilea dela romano-catolici la îndemnul dlui șef de gară din Sântana Gheorghe Ionescu.

Fapta dlui Ionescu se laudă de sine.

Cărți noi: Prof. Al. Constantinescu „Ortodoxism și Protestantism Lei 50.— Prof. I. Gh. Savin „Filo-zofia și Istoria ei Lei 45.— „Cultură și religie Lei 40.—

Se pot comandă dela Librăria Diecezană Arad. La preț sunt a se adauga Lei 12.— pentru francatura recomandată.

Conferință religioasă la Palatul Cultural din Arad. Duminecă în 25 Martie publicul din Arad a avut prilejul să asculte în sala palatului Cultural o prea frumoasă conferință religioasă rostită de I. P. C. Sa Arhimandritul Policarp Morușca. Autorul făcut o paralelă între religie și știință, documentând cu argumente luate din Biblie și din difiriți autori celebri, că religia și știința nu se contrazic, nu se dușmănesc ci merg mână în mână ca două surori bune avizate una la alta.

Doar este dovedit că științele au progresat mai mult ajutate de principiile evanghelice. La conferințe au remarcat public mult, în frunte cu dl general Ioanovici, mai multe dame din societatea ortodoxă a femeilor române din Arad. Conferenționarul care a știut ține atenția auditorului încordată tot timpul cât a vorbit, a fost la fine răsplătit cu ropote aplauze.

CONCURSE

În temelul rezoluțiunii Ven. Cons. eparhial No. 1245 | 928 prin aceasta să publică concurs cu termen de 30 zile pentru îndeplinirea parohiei Gladova, devenită vacantă prin pensionarea parohului Mihal Jurca pe data de 1 Aprilie a. c.

Venitela parohiale sunt:

1. Sesiunea parohială constătătoare din cca 29 iug. cad.
2. 8 drepturi de pădure și pășune.
3. Birul preoțesc: câte una măsură de grâu sau cucuruz.

4. Stolele legale.

5. Intregirea dela stat, pe care însă parohia n'o garantează.

6. Locuință în natură, plătită de comuna bisericească.

Parohia este de clasa III-a.

Alesul va predica regulat va catehiza și instrua elevii școlii primare în cântările bisericești, va predica în fiecare **Duminică** și sărbătoare și va suporta toate dările după venitul parohial.

Recurenții să-și înainteze cererile de recurs adresate Consiliului parohial din *Cladova* și instruite cu documentele de calificare și dovezile de serviciu, oficiului protopopesc din *Radna*, iar dânsii să se prezinte cu strictă observare a dispozițiilor §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii în sta bisericească din *Cladova* spre a se face cunoscuți credincioșilor.

Recurenții din alte eparhii vor produce învoirea P. S. Sale Dlui Episcop diecezan de a putea recurge la aceasta parohie.

Cladova, din ședința dela 21 Faur 1928.

Consiliul parohial.

În înțelegere cu: *Procopsie Givulescu* m. p. protoprezbiter:

—□—

3—3

Conform rezoluțiunii Ven. Consiliu Eparhial Nr. 5308—927, — pentru îndeplinirea parohie **Ciuciu (Vârfurile)** — devenită vacantă prin trecerea în statul de deficiență a preotului Nicolae Balta se publică concurs cu termen de **30 zile**.

1. Parohia e de cl. II.

2. Venitele parohiei sunt celea din coala B:

a. Birul parohial 60 măsurii cucuruz în natură;

b. Stolele legale;

c. Locuința în natură în edificiul fost școala confes., ce se va adapta și aduce în stare bună;

d. grădină, supra edificate;

e. întregirea dela stat pentru care parohia nu garantează.

În lipsa recurenților de cl. II-a, se vor admite și reflectanți de cl. III-a.

Alesul va predica în fiecare **Duminică** și sărbătoare va catehiza la școala primară din loc și va suporta toate impozitele după beneficiul său.

Recursele adresate Consiliului parohial din **Ciuciu (Vârfurile)**, se vor înainta Oficiului Protopopesc din **Gurahonț**. Reflectanții pe lângă observarea § 33 din Reg. pentru parohii, se vor prezenta în sf. biserică pentru a-și arăta desteritatea în oratorie și rituale.

Cei din alte dieceze — pe lângă literile dimisionale — vor adnexa și act dela Prea Sf. Sa Episcopul nostru diecezan, că pot recurge.

Consiliul eparhial ort. român.

În înțelegere cu: adm. ppsc. *Const. Lazar*.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a parohiei de cl. II. **Moroda**, în conformitate cu rezoluțiunea Consistorială Nr. 563—1928, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare la organul oficios „**Biserica și Școala**”.

Emolumentele sunt: 1. Uzufructul grădinei ș sesiunii parohiale. 2. Uzufructul (1) unui jugh, 800 st. □ pământ extravilan din averea Br. Sima, că recompensare pentru bir. 3. Stolele legale. 4. Intregirea venitului dela stat, pentru care comuna bisericească nu poate garanta. Preotul va locui în locuința dela șc. conf. până la edificarea casei parohiale.

Preotul ales va predica în fiecare duminică și sărbătoare și va catehiza la școala din comună.

Concurenții din altă dieceză au să dovedească că au consentimentul P. S. S Episcopului diecezan.

Reflectanții la această parohie sunt poțitiți ca recursese ajustate conform. Regulamentului și adresate comitetului par. din **Moroda**, să subștearnă Oficiului protopresbiteral gr. ort. rom. din **Ienopolea (Boros Ineu)**, având până la termenul regulamentar a se prezenta în sf. biserică din **Moroda**, spre a-și arăta desteritatea în cale rituale și în oratorie.

Din ședința comitetului par. din **Moroda**, ținută la 24 Februarie 1928.

În înțelegere cu: *Ioan Georgea* ppresbiter.

Ioan Bota
preș. cons. par.

Dimitrie Nica
notar cons. par.

—□—

2—3

Conform ordinului Ven. Consiliu Eparhial Nr. 1630—928 pentru îndeplinirea parohie **Mădrijești** cu filiala **S. Buceava** devenită vacantă prin abdicarea parohului **Sabin Stănișan**, se publică concurs cu termen de **30 zile**, dela prima publicare în „**Biserica și Școala**.”

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Sesia parohială dela matra **Mădrijești** 32 jugh. arător și fânaș, iar în filie cu reforma agrară s-a primit 16 jugere fânaș, pentru cari însă parohia nu ia răspundea.

2. Birul legal de matră și filie indus aici din oficiu conform ord. Ven. Consiliu eparhial Nr. 1630/928.

3. Stolele legale.

4. Casă parohială în matră.

5. Intregirea dotației dela Stat, pentru care parohia nu ia răspunderea.

Parohia e de cl. II, dar se admite și reflectanți de clasa III.

Alesul va predica regulat la Sf. Biserica și va catehiza la școlile din matră și filie. Va suporta dările după beneficiul său.

Recursele ajustate cu documentele prescise adresate Consiliului parohial din **Mădrijești S. Buceava**, se vor trimite Oficiului Protopopesc din **Gurahonț** în termenul concursual. Reflectanții cu observarea § 33 din Regulamentul pentru parohii se vor prezenta în Sf. Bisericească pentru a-și arăta desteritatea în oratorie și rituale. Cei din alte dieceze vor produce act dela Prea Sf. Sa Episcopul diecezan.

Consiliul parohial — din **Mădrijești** — **S. Buceava**.

În înțelegere cu: adm. ppsc. *Const. Larar*.

—□—

2—3

Redactor responsabil: **SIMION STANA**.

Cenzurat: Prefectura Județului.